

22/12/2020
ז' טבת תשפ"א

לכבוד

ח"כ סמי אבו שחאדה

יו"ר ועדת המשנה לקידום זכויות של אנשים עם מוגבלויות במערכת החינוך

נייר עמדה אלו"ט – יישום תיקון 11 לחוק החינוך המיוחד בשנת תש"פ

סימוכין: ניירות עמדה מטעמנו מיום 22/6/2020, ומיום 30/6/2020

לקראת הדיון בוועדת המשנה לקידום זכויות של אנשים עם מוגבלויות במערכת החינוך בנושא מעקב ובדיקה אחר יישום הרפורמה בחינוך המיוחד, מתכבדת אלו"ט להציג את עמדתה:

1. ב-1.1.2019 נכנס לתוקף תיקון מס' 11 לחוק החינוך המיוחד, תשמ"ח-1988. החידושים המרכזיים של תיקון 11 לחוק היו העדפת שילוב ילדים עם מוגבלויות במסגרות חינוך רגיל על פני מסגרות חינוך מיוחד ומעבר לשיח של הכלה; העצמת ההורים והעברת שיקול הדעת לבחירת המסגרת אליהם וביטול ועדות ההשמה והשילוב ואיחודן לוועדות זכאות ואפיון, כמו גם העברת האחריות לניהול הועדות מהרשות המקומית למשרד החינוך.
2. מהפניות המגיעות לאלו"ט, עולה כי ישנן עדיין סוגיות מרכזיות הנוגעות לאופן יישום תיקון 11 לחוק, אשר טרם הוסדרו כראוי או קיבלו מענה חלקי בלבד בהנחיות הביניים הזמניות, שפרסם משרד החינוך בחודש דצמבר 2020 לקראת כינוסן של וועדות הזכאות והאפיון.
3. **ועדות חריגות** – הקושי המרכזי שעולה היום מאופן יישום החוק ומההנחיות בדבר עבודת וועדות האפיון והזכאות הוא שתלמידים שמאובחנים בכל שנה בחודשים אפריל עד ינואר בשנה העוקבת, אינם זכאים לעלות לוועדה חריגה בשל האבחון החדש. כך למשל, תלמיד שמאובחן בחודש אוגוסט יאלץ להמתין שנה שלמה עד לשינוי מסגרת. כתוצאה מכך, תלמידים אלו צריכים להישאר במסגרות חינוכיות שאינן מותאמות להם ולצורכיהם.
4. כך, בחודשים האחרונים הורים הפונים בבקשה להעלותם לוועדה חריגה בשל אבחונים חדשים נתקלים בסירוב, בעוד שהורים אחרים נענים שילדיהם יועלו לוועדה חריגה רק במידה ויסיכמו לשילוב ילדם במוסד חינוך רגיל. זאת ועוד, גם ילדים שהוריהם מסכימים, בלית ברירה, לשלבם בחינוך הרגיל, נותרים פעמים רבות בלי סייעת אישית בשל הקושי הרב בגיוס סייעות על ידי הרשויות המקומיות ובשל מחסור בתקציב. **כתוצאה מכך, ילדים רבים נותרים בפועל ללא מענה מותאם לצורכיהם ונאלצים להישאר בביתם ללא מענה חינוכי.**
5. משיחות עם נציגים ברשויות מקומיות עולה כי אחד השיקולים בהחלטה שלא להעלות לוועדות חריגות תלמידים בעלי אבחונים חדשים הוא המחסור החמור במסגרות לתלמידים עם אוטיזם.
6. המחסור במסגרות חמור במיוחד גם כתוצאה מהחלטה שהתקבלה במשרד החינוך בעבר שלא לאשר פתיחת מסגרות חדשות עד למילוי תקן במסגרות הקיימות (קרי, 8 ילדים בגן או כיתת תקשורת). כך קורה, שבמחוזות מסוימים כבר בחודש יולי לא נותרים מקומות במסגרות החינוכיות עבור תלמידים שממשיכים לעבור אבחונים חדשים ובשלב זה, אין אפשרות לרשויות להיערך לפתיחת מסגרות חדשות.
7. בשל כך, ולאור הסירוב להעלות תלמידים עם אבחונים חדשים לוועדות חריגות, עלול להיגרם נזק להתפתחותם של רבים מהתלמידים, במיוחד אלה אשר נמצאים בגיל הרך, ואשר אבחוניהם התעכבו עקב משבר הקורונה.

8. היערכות משרד החינוך והצוותים לשילוב תלמידים – כאמור, תיקון 11 נועד לעודד את שילובם של התלמידים עם המוגבלויות בחינוך הרגיל, אלא שלצורך כך, על משרד החינוך והצוותים החינוכיים להיערך לקליטתם ולהכלתם. בין הסוגיות שיש לתת עליהן את הדעת:

- העדר הכשרה מתאימה ומספקת לאנשי ההוראה והטיפול בנושא שילוב תלמידים עם מוגבלויות;
- העדר תקציבים הדרושים למתן סל השילוב האישי (טיפולים פרא-רפואיים, שעות סיוע אישי וכו');;
- צפיפות והעדר תשתית מבנית לקליטת והכלת ילדים עם מוגבלויות אשר דורשות התאמות מיוחדות.

9. פרסום חוזר המנכ"ל החדש ליישום תיקון 11 וחוזר המנכ"ל החדש לעניין הכלה והשתלבות יאפשר את יישומו התקין של תיקון 11 ויפזר את האי וודאות בו נמצאים הורים ותלמידים רבים טרם כינוס הוועדות. העיכוב בפרסום, מבלי שניתן כל הסבר לעיכוב זה, מעורר אי וודאות וגורם לחשש אצל הורים ואצל הצוותים החינוכיים.

10. לאור כל האמור לעיל, עמדת אלו"ט הינה כי על מנת לממש את תיקון 11 לחוק, בהתאם לכוונת המחוקק, ועל מנת לתת לתלמידים עם מוגבלויות בכלל, ותלמידים עם אוטיזם בפרט, את זכותם לשירותי חינוך מיוחד באופן שוויוני, יש לגשר על הפערים שנתרו בהנחיות לקיום ועדות זכאות ואפיון, ובהיערכות מוסדות החינוך לשילובם והכלתם של תלמידים באופן מיטבי.

בכבוד רב,

דיאנה בארון, עו"ד
ראש תחום חינוך,
אגף קידום זכויות וקשרי ממשל - חטיבת קהילה
אלו"ט

העתקים:

חברי וחברות ועדת משנה לקידום זכויות של אנשים עם מוגבלויות במערכת החינוך
גב' יהודית גידלי, מנהלת הוועדה
עו"ד מיכאל זץ, מנהל אגף קידום זכויות וקשרי ממשל - חטיבת קהילה, אלו"ט
גב' יעל גבר, מנהלת תחום החינוך, אלו"ט